

Άρειος Πάγος 952/2019

Αν ο εργοδότης έγινε υπερήμερος ως προς την αποδοχή της εργασίας ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα να απαιτήσει την πραγματική απασχόλησή του, καθώς και το μισθό για το διάστημα που δεν απασχολήθηκε. Δικαίωμα να απαιτήσει το μισθό έχει ο εργαζόμενος και στην περίπτωση που η αποδοχή της εργασίας είναι αδύνατη από λόγους που αφορούν στον εργοδότη και δεν οφείλονται σε ανώτερη βία. Στις ανωτέρω περιπτώσεις ο εργαζόμενος δεν είναι υποχρεωμένος να παράσχει την εργασία σε άλλο χρόνο. Ο εργοδότης, όμως, έχει δικαίωμα να αφαιρέσει, από το μισθό καθετί που ο εργαζόμενος ωφελήθηκε από τη ματαίωση της εργασίας ή από την παροχή της αλλού

Απόφαση 952 / 2019

(B2, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ)

Περίληψη

Σε περίπτωση υπερημερίας του εργοδότη ως προς την αποδοχή της εργασίας υπό ορισμένη έννομη σχέση, όπως είναι η δικαστικώς αναγνωρισθείσα σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, το δικαστήριο, εφόσον υποβλήθηκε σχετικό αίτημα, διατάσσει την πραγματική απασχόληση του μισθωτού στη θέση αυτή, χωρίς να έχει την ευχέρεια να απορρίψει το σχετικό αίτημα ή να αξιώσει περισσότερα στοιχεία για τη θεμελίωση του ως άνω αιτήματος και ειδικότερα ν' αξιώσει την προβολή πρόσθετων περιστατικών, τα οποία στη συγκεκριμένη υπόθεση καθιστούν την άρνηση του εργοδότη ν' αποδεχθεί την εργασία του μισθωτού καταχρηστική ή προσβλητική της προσωπικότητας του μισθωτού (ΑΠ 1323/2017, ΑΠ 769/2016, ΑΠ 2011/2014).

Αριθμός 952/2019

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

B2' Πολιτικό Τμήμα

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Πηνελόπη Ζωντανού, Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου, Θεόδωρο Τζανάκη, Νικόλαο Πιπιλίγκα - Εισηγητή, Αντιγόνη Καραΐσκου - Παλόγου και Λουκά Μόρφη, Αρεοπαγίτες.

Συνεδρίασε δημόσια στο Κατάστημά του, στις 14 Μαΐου 2019, με την παρουσία και της Γραμματέως Αγγελικής Ανυφαντή, για να δικάσει την εξής υπόθεση μεταξύ:

Του αναιρεσείοντος - καθού η κλήση: Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου με την επωνυμία "... (....), που εδρεύει στην .....και εκπροσωπείται νόμιμα, το οποίο εκπροσωπήθηκε από την πληρεξούσια δικηγόρο του ....., με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 του Κ.Πολ.Δ., που κατέθεσε προτάσεις. Των αναιρεσιβλήτων - καλούντων: 1)Δ. Μ.

του Π., κατοίκου ..., 2) Β. Κ. του Π., κατοίκου ..., 3) Α. Β. του Ν., κατοίκου ..., 4) Κ. Α. του Θ., κατοίκου ..., 5) Σ. Μ. του Κ., κατοίκου ... και 6) Ο. Σ. του Σ., κατοίκου ..., οι οποίοι εκπροσωπήθηκαν από τον πληρεξούσιο δικηγόρο τους ....., με δήλωση κατ' άρθρο 242 παρ. 2 του Κ.Πολ.Δ., που κατέθεσε προτάσεις.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 3/11/2003 αγωγή των ήδη αναιρεσιβλήτων και άλλων προσώπων που δεν είναι διάδικος στη δίκη αυτή, που κατατέθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 2224/2005 του ίδιου Δικαστηρίου και 1643/2014 του Εφετείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζήτησε το αναιρεσείον νομικό πρόσωπο με την από 7/10/2014 αίτησή του, επί της οποίας εκδόθηκε η 870/2018 απόφαση του δικαστηρίου τούτου που διέταξε την επανάληψη της συζήτησης, προκειμένου να συμπληρωθεί από τον Εισηγητή - Αρεοπαγίτη η έκθεση του αναφορικά με το παραδεκτό και την βασιμότητα του τρίτου λόγου της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης. Η υπόθεση επαναφέρεται με την από 18-2-2019 κλήση των καλούντων. Κατά τη συζήτηση της αίτησης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω. Ο Εισηγητής Αρεοπαγίτης Νικόλαος Πιπιλίγκας ανέγνωσε την από 22/4/2019 συμπληρωματική έκθεσή του, με την οποία εισηγήθηκε την απόρριψη του τρίτου λόγου της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Με την από 18.2.2019 κλήση των 1ης, 2ης, 4ης, 5ου, 9ης και 10ης των αναιρεσιβλήτων [έξι τον αριθμό επί συνόλου δέκα αρχικά αναιρεσιβλήτων, συνδεδεμένων με σχέση απλής ομοδικίας, τα ονόματα των 3ης, 6ου, 7ης και 8ου των οποίων - ως προς τους οποίους δεν εισάγεται με την ως άνω κλήση η αναίρεση προς συζήτηση - από παραδρομή είχαν εγγραφεί στο πινάκιο και εκφωνηθεί κατά την εκδίκαση της υπόθεσης] στρεφομένη κατά του αναιρεσείοντος - καθού η κλήση Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου με την επωνυμία "... (...)", νόμιμα φέρεται προς περαιτέρω συζήτηση η από το τελευταίο ασκηθείσα από 7.10.2014 και με αριθ. κατάθ. 810/20.10.2014 αίτηση αναίρεσης της με αριθ. 1643/13.3.2014 απόφασης του (Τριμελούς) Εφετείου Αθηνών, ως προς τον τρίτο αναιρετικό λόγο, μετά την έκδοση της υπ' αριθ. 870/7.5.2018 απόφασης του Β2 πολιτικού τμήματος του Δικαστηρίου τούτου, με την οποία απορρίφθηκαν ως αβάσιμοι οι από τους αριθμούς 1 και 19 του άρθρου 559 του ΚΠολΔ πρώτος και δεύτερος αναιρετικοί λόγοι και διατάχθηκε η επανάληψη της συζήτησης αυτής, κατ' εφαρμογή του άρθρου 254 του ΚΠολΔ, προκειμένου να συμπληρωθεί από τον Εισηγητή - Αρεοπαγίτη η έκθεση αυτού σχετικά με το παραδεκτό και τη βασιμότητα του τρίτου λόγου της ως άνω αίτησης αναίρεσης, για τον οποίο από παραδρομή είχε παραλειφθεί η εισήγηση και την στη συνέχεια της έκδοσης αυτής υποβολή, κατά το άρθρο 571 του ΚΠολΔ, όπως ίσχυε πριν το

N. [4335/2015](#), της από 22.4.2019 συμπληρωματικής έκθεσης του Εισηγητή Αρεοπαγίτη.

Με την από 7.10.2014 και με αριθ. κατάθεσης 810/20.10.2014 αίτηση αναίρεσης προσβλήθηκε η αντιμωλία των διαδίκων εκδοθείσα κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών υπ' αριθ. 1643/13.3.2014 απόφαση του (Τριμελούς) Εφετείου Αθηνών, η οποία δέχθηκε τυπικά και απέρριψε κατ' ουσία την από 28.6.2006 και με αριθ. καταθ. 9897/2006 έφεση του εναγομένου - εκκαλούντος και ήδη αναιρεσειόντος νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία "... (...)", επικυρώνοντας έτσι την ομοίως αποφανθείσα υπ' αριθ. 2224/8.11.2005 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Με την τελευταία αυτή απόφαση είχε γίνει στο σύνολό της δεκτή ως κατ' ουσία βάσιμη η από 3.11.2003 και με αριθ. κατάθ. 158719/4045/7.11.2003 αγωγή των εναγόντων και ήδη αναιρεσιβλήτων [πλην της εβδομής των αρχικά εναγόντων, η οποία παραιτήθηκε του δικογράφου της αγωγής κατά την ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου συζήτηση], είχε αναγνωρισθεί ότι οι ενάγοντες συνδέονταν με το εναγόμενο ν.π.ι.δ. με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου και είχε υποχρεωθεί το τελευταίο να αποδέχεται τις υπηρεσίες των εναγόντων ως γεωπόνων, με την παραπάνω νομική μορφή, με την απειλή χρηματικής ποινής 50 ευρώ για κάθε παράβαση της πιο πάνω διάταξης. Η αίτηση αναίρεσης συζητήθηκε κατά την δικάσιμο της 13ης Φεβρουαρίου του 2018 και επ' αυτής εκδόθηκε η έχουσα το προαναφερόμενο περιεχόμενο υπ' αριθ. 870/7.5.2018 απόφαση του Β2 πολιτικού τμήματος του Αρείου Πάγου. Ήδη με την ως άνω από 18.2.2019 κλήση έξι εκ των δέκα αναιρεσιβλήτων παραδεκτώς φέρεται προς περαιτέρω συζήτηση κατά την αναγραφομένη στην αρχή της παρούσας δικάσιμο της 14.5.2019 ο τρίτος λόγος της ένδικης αίτησης αναίρεσης, για τον οποίο δεν είχε αποφανθεί οριστικά με την υπ' αριθ. 870/7.5.2018 απόφασή του ο Άρειος Πάγος.

Με τη διάταξη του άρθρου 656 του ΑΚ, όπως ίσχυε κατά τον επίδικο χρόνο (έτος 2003), κατά τον οποίο το εναγόμενο και ήδη αναιρεσειόν Ν.Π.Ι.Δ. έπαυσε να δέχεται τις υπηρεσίες των εναγόντων και ήδη αναιρεσιβλήτων, επικαλούμενο κατά τα στην αγωγή εκτιθέμενα λήξη της τελευταίας από σειρά προηγουμένων διαδοχικών συμβάσεων εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου αυτών, ορίζετο ότι: *"Αν ο εργοδότης έγινε υπερήμερος ως προς την αποδοχή της εργασίας ή αν η αποδοχή της εργασίας είναι αδύνατη από λόγους που τον αφορούν και δεν οφείλονται σε ανώτερη βία, ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα ν' απαιτήσει το μισθό, χωρίς να είναι υποχρεωμένος να παράσχει την εργασία του σε άλλο χρόνο. Ο εργοδότης όμως έχει δικαίωμα να αφαιρέσει από το μισθό καθετί που ο εργαζόμενος ωφελήθηκε από τη ματαίωση της εργασίας του ή από την παροχή της αλλού".*

Κατά την ερμηνεία της διάταξης αυτής σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 648, 652, 653 και 361 του ΑΚ γινόταν παγίως νομολογιακά δεκτό ότι ο εργοδότης, διαθέτοντας με βάση το διευθυντικό του δικαίωμα την εξουσία να ρυθμίζει όλα τα θέματα που ανάγονται

στην οργάνωση και λειτουργία της επιχείρησής του για την επίτευξη των σκοπών της, δεν έχει καταρχήν, εκτός από αντίθετη συμφωνία, υποχρέωση να απασχολεί τον μισθωτό και η μη αποδοχή εκ μέρους του των προσφερομένων υπηρεσιών αυτού δεν έχει κατά τις εν λόγω διατάξεις άλλες συνέπειες, εκτός από εκείνες που επέρχονται από την υπερημερία του, ήτοι εκτός από την υποχρέωση καταβολής του μισθού κατά τη διάρκεια της υπερημερίας, χωρίς ο μισθωτός να είναι υποχρεωμένος να παράσχει σε άλλο χρόνο την εργασία του. Η καταρχήν όμως νόμιμη άρνηση του εργοδότη να αποδεχθεί την εργασία του μισθωτού καθίσταται παράνομη, όταν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που θέτει το άρθρο 281 του ΑΚ και αποβαίνει έτσι καταχρηστική, όπως όταν θίγει υλικό ή ηθικό συμφέρον του εργαζομένου ή επιφέρει χωρίς λόγο προσβολή της προσωπικότητας του κατά τα άρθρα 57, 59, 914 και 932 ΑΚ, οπότε παρέχεται σ' αυτόν αξίωση για την άρση της προσβολής και την παράλειψη της στο μέλλον, καθώς και για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, περιστατικά, τα οποία πρέπει να κρίνονται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

Περαιτέρω, η διάταξη του [άρθρου 23 παρ. 2](#) του ν. [1264/1982](#) που επιβάλλει στον εργοδότη, με απειλή ποινικών κυρώσεων, την υποχρέωση για πραγματική απασχόληση του μισθωτού, αναφέρεται στην εξαιρετική περίπτωση που ο εργαζόμενος απολύθηκε και η απόλυση του κρίθηκε άκυρη με δικαστική απόφαση. Ωστόσο, και στην περίπτωση αυτή η υποχρέωση του εργοδότη για αποδοχή των υπηρεσιών του εργαζομένου δεν ανακύπτει ως αυτόματη συνέπεια της αναγνώρισης της ακυρότητας της καταγγελίας, αλλά με την συνδρομή των παραπάνω περιστάσεων ([ΟΛΑΠ 9/2011](#)).

Στη συνέχεια, με τη διάταξη του άρθρου 61 του ν. 4139/2013 "Νόμος περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ Α 74/20.3.2013) αντικαταστάθηκε η διάταξη του άρθρου 656 ΑΚ, ως ακολούθως: "Αν ο εργοδότης έγινε υπερήμερος ως προς την αποδοχή της εργασίας ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα να απαιτήσει την πραγματική απασχόλησή του, καθώς και το μισθό για το διάστημα που δεν απασχολήθηκε. Δικαίωμα να απαιτήσει το μισθό έχει ο εργαζόμενος και στην περίπτωση που η αποδοχή της εργασίας είναι αδύνατη από λόγους που αφορούν στον εργοδότη και δεν οφείλονται σε ανώτερη βία. Στις ανωτέρω περιπτώσεις ο εργαζόμενος δεν είναι υποχρεωμένος να παράσχει την εργασία σε άλλο χρόνο. Ο εργοδότης, όμως, έχει δικαίωμα να αφαιρέσει, από το μισθό καθετί που ο εργαζόμενος ωφελήθηκε από τη ματαίωση της εργασίας ή από την παροχή της αλλού".

Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του νόμου αυτού, η ως άνω τροποποίηση κατέστη αναγκαία, ενόψει της αντίθετης πάγιας νομολογίας του Αρείου Πάγου στο πλαίσιο ερμηνείας της διάταξης του άρθρου 656 του ΑΚ, όπως προηγουμένως ίσχυε, σύμφωνα με την οποία (νομολογία) ο εργαζόμενος δεν έχει αξίωση για πραγματική απασχόληση, παρά μόνο όταν η μη αποδοχή της εργασίας συνιστά προσβολή της προσωπικότητας ή κατάχρηση δικαιώματος, άποψη που κατά τον

νομοθέτη δεν εκφράζει τις σύγχρονες αντιλήψεις για τη σπουδαιότητα της εργασίας στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του μισθωτού, μη αρκούσης της αξίωσης καταβολής μισθών υπερημερίας για την προστασία του δικαιώματος προς εργασία, ενώ η αναγνώριση του δικαιώματος προς πραγματική απασχόληση εναρμονίζεται καλύτερα με την υποχρέωση πρόνοιας που έχει ο εργοδότης κατά το άρθρο 288 του ΑΚ, αλλά και με τις συνταγματικές διατάξεις της προστασίας της εργασίας, της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και του σεβασμού της αξίας του ανθρώπου των άρθρων 22, 5 και 2 του Συντάγματος.

Από την ως άνω διάταξη σαφώς προκύπτει ότι, σε αντίθεση προς τα μέχρι τότε κρατούντα, σε περίπτωση υπερημερίας του εργοδότη ως προς την αποδοχή της εργασίας υπό ορισμένη έννομη σχέση, όπως είναι η δικαστικώς αναγνωρισθείσα σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, το δικαστήριο, εφόσον υποβλήθηκε σχετικό αίτημα, διατάσσει την πραγματική απασχόληση του μισθωτού στη θέση αυτή, χωρίς να έχει την ευχέρεια να απορρίψει το σχετικό αίτημα ή να αξιώσει περισσότερα στοιχεία για τη θεμελίωση του ως άνω αιτήματος και ειδικότερα ν' αξιώσει την προβολή πρόσθετων περιστατικών, τα οποία στη συγκεκριμένη υπόθεση καθιστούν την άρνηση του εργοδότη ν' αποδεχθεί την εργασία του μισθωτού καταχρηστική ή προσβλητική της προσωπικότητας του μισθωτού (ΑΠ 1323/2017, ΑΠ 769/2016, ΑΠ 2011/2014).

Η διάταξη αυτή έχει αναδρομική ισχύ, εφόσον με τη διάταξη του άρθρου 98 του παραπάνω Ν. 4139/2013, προβλέπεται ότι διατάξεις, μεταξύ άλλων, και του άνω άρθρου 61, που αφορά την τροποποίηση του άρθρου 656 του ΑΚ, "καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς υποθέσεις". Η τελευταία αυτή διάταξη, η οποία επεκτείνει την εφαρμογή της νεότερης ρύθμισης και σε εκκρεμείς υποθέσεις, δεν αντίκειται στις ρυθμίσεις του Συντάγματος και ιδίως σε εκείνη του άρθρου 5 παρ. 1 αυτού, καθότι ο κοινός νομοθέτης, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων περί των οποίων δεν πρόκειται, δεν αποκλείεται από το άρθρο 2 του ΑΚ που δεν έχει αυξημένη τυπική ισχύ, να προσδώσει σε νεώτερη ρύθμιση αναδρομική ισχύ (ΟΛΑΠ 6/2007). Κατά συνέπεια, εφόσον μετά τη θέσπιση του Ν. 4139/2013 (20.3.2013) γεννάται ζήτημα πραγματικής απασχόλησης του μισθωτού στο πλαίσιο εκκρεμούς υπόθεσης αφορώσας συνεχιζόμενη υπερημερία του εργοδότη, το δικαστήριο της ουσίας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 656 του ΑΚ, όπως ισχύει μετά τη τροποποίησή του με το άρθρο 61 του ν. 4139/2013, υποχρεούται να διατάξει την πραγματική απασχόληση του μισθωτού, στη θέση την οποία κατείχε, ακόμη και εάν η υπερημερία του εργοδότη άρχισε πριν τη θέσπιση του νόμου αυτού (ΑΠ 1323/2017, ΑΠ 2011/2014).

Εξ άλλου, από τη διάταξη του άρθρου 533 παρ. 2 του ΚΠολΔ, σύμφωνα με την οποία το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εφαρμόζει το νόμο που ίσχυε όταν δημοσιεύθηκε η πρωτόδικη απόφαση, προκύπτει ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, προκειμένου να κρίνει την ορθότητα της εκκληθείσας πρωτόδικης απόφασης, εφαρμόζει το νόμο που ίσχυε κατά το

χρόνο της δημοσίευσης της πρωτόδικης απόφασης, και όχι τον ισχύοντα κατά την κατ' έφεση δίκη νεώτερο νόμο, εκτός εάν με αυτόν ορίζεται διαφορετικά ως προς την αναδρομική έναρξη της ισχύος του (ΟΛΑΠ 7/2011). Εάν όμως το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, κρίνοντας βάσιμο κάποιο λόγο έφεσης, εξαφανίσει την πρωτόδικη απόφαση και προβεί στην εκδίκαση της ουσίας της υπόθεσης, υποχρεούται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 533 παρ.2, 535 παρ.1 και 536 του ΚΠολΔ να εφαρμόσει για τη διάγνωση της νομικής και ουσιαστικής βασιμότητας της αγωγής το νόμο που ισχύει κατά το χρόνο δημοσίευσης της απόφασής του είτε έχει αναδρομική δύναμη, είτε δεν έχει αναδρομική δύναμη, εφόσον όμως στην τελευταία περίπτωση ο νόμος αυτός καταλαμβάνει χρονικά την επίδικη έννομη σχέση (ΟΛΑΠ 16/2017, ΟΛΑΠ 7/2011), πολλώ δε μάλλον εάν ρητώς ορίζεται στο μεταγενέστερο νόμο ότι οι ρυθμίσεις αυτού καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς υποθέσεις. Τέλος, λόγος αναίρεσης, όπου η επικαλούμενη πλημμέλεια δεν επιδρά επί του διατακτικού της προσβαλλομένης απόφασης απορρίπτεται ως αλυσιτελής.

Στην προκειμένη περίπτωση, με τον τρίτο από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 του ΚΠολΔ λόγο αναίρεσης το αναιρεσεΐον Ν.Π.Ι.Δ. προσάπτει στην προσβαλλόμενη απόφαση την πλημμέλεια ότι, στο πλαίσιο του κατ' άρθρο 522 του ΚΠολΔ μεταβιβαστικού αποτελέσματος της έφεσης όφειλε και χωρίς ειδικό παράπνοο ν' απορρίψει αυτεπαγγέλτως ως μη νόμιμο το αίτημα των εναγόντων και ήδη αναιρεσίβλητων να υποχρεωθεί το εναγόμενο και ήδη αναιρεσεΐον Ν.Π.Ι.Δ. να δέχεται τις υπηρεσίες αυτών υπό καθεστώς σύμβασης εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου με απειλή χρηματικής ποινής 90 ευρώ για τον καθένα για κάθε ημέρα άρνησης αυτού να συμμορφωθεί στο διατακτικό της εκδοθησομένης απόφασης, διότι οι ενάγοντες δεν ισχυρίστηκαν με την αγωγή τους, ούτε άλλωστε έγινε δεκτό με την εκκαλουμένη απόφαση ότι η άρνηση του εναγομένου Ν.Π.Ι.Δ. ν' αποδεχθεί τις υπηρεσίες των εναγόντων έλαβε χώρα καταχρηστικά. Ο λόγος αυτός πρέπει ν' απορριφθεί προεχόντως ως αλυσιτελής και επομένως απαράδεκτος. Και τούτο, διότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εφαρμόζοντας τον κατά το χρόνο της δημοσίευσης της προσβαλλόμενης απόφασης νεώτερο νόμο (άρθ. 656 του ΑΚ μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 61 του Ν. 4139/2013), λόγω της αναδρομικής ισχύος του κατά το άρθρο 98 του τελευταίου αυτού νόμου, δεν είχε τη δυνατότητα απόρριψης του αιτήματος πραγματικής απασχόλησης των εναγόντων, παρά μόνο συμπλήρωσης της περί τούτου αιτιολογίας της πρωτόδικης απόφασης κατά το άρθρο 534 του ΚΠολΔ (σχετ. ΟΛΑΠ 30/1998). Αλλά και εάν ακόμη το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, κρίνοντας την ορθότητα της εκκαλουμένης με αριθ. 2224/2005 οριστικής απόφασης του Πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου, ήθελε εξαφανίσει αυτήν αναφορικά με το αίτημα αποδοχής των υπηρεσιών των εναγόντων και ήδη αναιρεσίβλητων από το εναγόμενο και ήδη αναιρεσεΐον Ν.Π.Ι.Δ., για το λόγο ότι δεν είχε γίνει με την αγωγή επίκληση περιστατικών

που καθιστούσαν καταχρηστική την άρνηση του αναιρεσειόντος ν' αποδεχθεί τις άνω υπηρεσίες τους, εφαρμόζοντας κατά τον έλεγχο αυτό τη διάταξη του άρθρου 656 του ΑΚ υπό την αρχική της μορφή, όπως είχε ερμηνευθεί από τη νομολογία και ίσχυε κατά το χρόνο δημοσίευσης της πρωτόδικης απόφασης (8 Νοεμβρίου 2005), στη συνέχεια, κρατώντας την υπόθεση και ερευνώντας και πάλι το σχετικό αίτημα, όφειλε να εφαρμόσει την ως άνω διάταξη, μετά την άνω τροποποίησή της με το άρθρο 61 του ν. 4139/2013, όπως ίσχυε κατά το χρόνο δημοσίευσης της προσβαλλόμενης απόφασης (13 Μαρτίου 2014), αφού αυτή καταλάμβανε και τις εκκρεμείς υποθέσεις και συνακόλουθα όφειλε με την απόφασή του να υποχρεώσει και πάλι το αναιρεσεϊόν Ν.Π.Ι.Δ ν' αποδέχεται τις υπηρεσίες των αναιρεσίβλητων υπό καθεστώς εξαρτημένης εργασίας με απειλή χρηματικής ποινής, όπως και το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, χωρίς να είχε τη δυνατότητα ν' αξιώσει προς τούτο περαιτέρω προϋποθέσεις και χωρίς ν' ασκεί έννομη επιρροή ότι η υπερημερία του αναιρεσειόντος είχε αρχίσει πριν την εφαρμογή του νεότερου αυτού νόμου. Επομένως, εφόσον κατά το χρόνο δημοσίευσης της προσβαλλόμενης με αριθ. 1643/2014 απόφασης του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου (13 Μαρτίου 2014) ίσχυε η έχουσα αναδρομική δύναμη από 20.3.2013 διάταξη του άρθρου 656 του ΑΚ, μετά την τροποποίησή της με το άρθρο 61 του Ν. 4139/2013, ορθώς το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, χωρίς ειδικότερη σκέψη, επικύρωσε την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου αναφορικά με την υποχρέωση του αναιρεσειόντος Ν.Π.Ι.Δ. να απασχολεί πραγματικά τους αναιρεσίβλητους με τη μορφή της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, με απειλή χρηματικής ποινής ύψους πενήντα (50) ευρώ για κάθε παράβαση της ανωτέρω διάταξης. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω πρέπει ν' απορριφθεί ως αλισιτελής ο τρίτος λόγος αναίρεσης και εφόσον δεν υπάρχει προς έρευνα άλλος λόγος πρέπει η αίτηση αναίρεσης να απορριφθεί ως προς τους 1η, 2η, 4η, 5ο, 9η και 10η των αναιρεσιβλήτων και ήδη 1ης, 2ης, 3ης, 4ου, 5ης και 6ης των καλούντων. Τέλος πρέπει να καταδικασθεί το αναιρεσεϊόν - καθού η κλήση Ν.Π.Ι.Δ, λόγω της ήττας του, στην πληρωμή των δικαστικών εξόδων των καλούντων 1ης, 2ης, 4ης, 5ου, 9ης και 10ης των αναιρεσίβλητων, που παρέστησαν και κατέθεσαν προτάσεις εκπροσωπηθέντες από τον ίδιο πληρεξούσιο δικηγόρο επί της αίτησης αναίρεσης κατά την δικάσιμο της 18ης Φεβρουαρίου 2018, λόγω της ήττας του (άρθ. 176, 183 του ΚΠολΔ).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την από 7.10.2014 και με αριθ. κατάθ. 810/20.10.2014 αίτηση αναίρεσης της υπ' αριθ. 1643/13.3.2014 απόφασης του (Τριμελούς) Εφετείου Αθηνών ως προς τους 1η, 2η, 4η, 5ο, 9η και 10η των αναιρεσιβλήτων και ήδη 1ης, 2ης, 3ης, 4ου, 5ης και 6ης των καλούντων.

Καταδικάζει το αναιρεσεΐον - καθού η κλήση Ν.Π.Ι.Δ. στην πληρωμή των δικαστικών εξόδων των καλούντων 1ης, 2ης, 4ης, 5ου, 9ης και 10ης των αναιρεσίβλητων, τα οποία ορίζει στο ποσό των χιλίων οκτακοσίων (1.800) ευρώ.

ΚΡΙΘΗΚΕ και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 21 Ιουνίου 2019.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΗΚΕ στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριό του, στις 29 Ιουλίου 2019.

Η ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ